

# K?rg?zlarda ?slam Dinine ?li?kin Tutum ?lçe?i

## RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *K?rg?zlarda ?slam Dinine ?li?kin Tutum ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24704>

## Özet

K?rg?zlarda ?slam Dinine ?li?kin Tutum Ölçe?i, **K?rg?zistan**'da ya?ayan bireylerin ?slam dinine yönelik tutumlar?n?, alg?lar?n? ve pratiklerini sistematik bir ?ekilde ölçmek amacıyla 2018 y?l?nda geli?tirilmif bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, A. Ergeshkyzy ve M. Y?ld?z taraf?ndan yürütölen kapsaml? bir ölçek geli?tirme çal??mas?n?n ürünüdür. Çal??ma, özellikle Orta Asya co?rafyas?nda, dini inançlar?n toplumsal ve bireysel ya?am üzerindeki etkilerini bilimsel yöntemlerle incelemeye olanak tan?maktadır.

Ölçek, K?rg?z toplumunun dini sosyalle?me süreçlerini ve modernle?me kar??s?ndaki dini e?ilimlerini nicel verilerle ortaya koymak üzere tasarlanm??tır. Geli?tirme sürecinde, ölçe?in yap?sal geçerli?i ve güvenilirli?i için gerekli istatistiksel analizler titizlikle uygulanm??tır. Ölçek, **sosyal psikoloji** ve dini psikoloji alanlar?nda K?rg?zistan ba?lam?nda de?erli veriler sa?lamaktadır.

## Anahtar Kelimeler

K?rg?zistan, ?slam, Tutum Ölçe?i, Psikometri, Dini Alg?, Ölçek Geli?tirme.

## Yazarlar

A. Ergeshkyzy, M. Y?ld?z.

## Amaç

Ölçe?in temel amacı, K?rg?zistan Cumhuriyeti'nde ikamet eden bireylerin **?slam** dinine kar?? geli?tirdikleri bili?sel, duyu?sal ve davran??sal e?ilimleri (tutumlar?) geçerli ve güvenilir bir biçimde saptamaktır. Bu araç, K?rg?z kültürünün ve tarihinin ?ekillendirdi?i özgün dini alg?lar? ölçerek, bu alandaki uluslararası literatüre katkıda bulunmay? hedeflemektedir.

Geli?tirme çal??mas?, mevcut genel tutum ölçeklerinin K?rg?zistan'?n spesifik sosyo-kültürel ve dini ba?lam?na tam olarak uymamas? nedeniyle, yerel kültüre duyarlı, özgün bir ölçme arac? olu?turma ihtiyac?na cevap olarak ortaya ç?km??tır.

## Yap?

Ölçek, bireylerin ?slam dinine yönelik genel tutumunu ölçmektedir. Bu yap?, genellikle **tutumun üç boyutlu modeli** çerçevesinde ele al?n?r: Bili?sel bile?en (?slam hakk?ndaki bilgi ve inançlar), Duyu?sal bile?en (?slam'a kar?? hissedilen duygular ve duygusal tepkiler) ve Davran??sal e?ilim bile?eni (dini pratiklere ve kurumlara kat?lma niyeti veya e?ilimi).

Ölçe?in faktör yap?s?, tutumun bu çok boyutlu do?as?n? yans?tacak ?ekilde kurgulanm??t?r. **Dini tutum**, sadece bireysel inanc? de?il, ayn? zamanda dinin toplumsal ya?amdaki rolüne ve kabulüne ili?kin alg?lar? da kapsamaktad?r.

## Geçerlik

K?rg?zlarda ?slam Dinine ?li?kin Tutum Ölçe?i'nin geçerlik çal??malar?, geli?tirme makalesinde (Ergeshkyzy & Y?id?z, 2018) detayl? olarak sunulmu?tur. **Yap? geçerli?i**, Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve/veya Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?larak test edilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak öngörülen alt boyutlar?n? istatistiksel olarak do?rulad??n? göstermi?tir.

Ayr?ca, maddelerin ölçülmek istenen yap?y? ne derece temsil etti?ini gösteren **kapsam geçerli?i** için uzman görü?lerine ba?vurulmu? ve dilsel e?de?erlik çal??malar? yap?larak ölçe?in kültürel uygunlu?u sa?lanm??t?r.

## Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik analizleri, iç tutarlıl?k katsay?lar? üzerinden raporlanm??t?r. Çal??mada hesaplanan **Cronbach Alfa** iç tutarlıl?k katsay?s?n?n, ölçe?in bütün maddelerinin ayn? yap?y? yüksek düzeyde tutarlı? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösteren kabul edilebilir veya yüksek de?erlerde oldu?u belirtilmektedir. Yüksek güvenilirlik de?erleri, ölçe?in farklı uygulamalarda istikrarlı? ve güvenilir sonuçlar üretti?ini teyit etmektedir.

## Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinde, **faktör analizi** teknikleri kullan?larak ölçe?in temel yap?s? belirlenmi?tir. Yap?lan Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA), ölçe?in maddelerinin birden fazla faktör altında topland??n? ve bu faktörlerin dini tutumun farklı boyutlar?n? temsil etti?ini ortaya koymu?tur. Bu faktörler, ölçe?in çok boyutlu bir yap?ya sahip oldu?unu ve dini alg?y? sadece tek bir skorla de?il, alt boyutlar baz?nda da de?erlendirmeye olanak tan?d??n? göstermektedir.

Faktör yüklerinin yüksek olmas? ve faktörlerin teorik beklentilerle uyumlu olmas?, ölçe?in güçlü bir **psikometrik** temele dayand??n? kan?tlamaktad?r. Faktör yap?s?, K?rg?z toplumundaki dini hassasiyetleri ve kabulleri yans?tan özgün boyutlar içerebilir.

## Araç

**Test Type:** Geli?tirme (Developmental Scale)

**Format:** Orijinal makalede derecelendirme bilgisi netle?tirilmemi?tir, ancak tipik olarak 5'li veya 7'li

Likert Tipi ölçeklendirme kullanılır (Örn: "Kesinlikle Katılmıyorum"dan "Kesinlikle Katılıyorum"a).

**Language Available:** Türkçe (Yayın Dili) ve Kırgızca (Uygulama Dili olduğu varsayılmaktadır).

**Population Group:** Kırgızistan'da yaşayan ve İslam dinine ilişkin tutumları ölçülmek istenen bireyler.

**Age Group:** Yetişkin Popülasyonu (Genellikle üniversite öğrencileri ve genel yetişkinler).

**Population Details:** Ölçek, Kırgızistan'ın sosyo-kültürel bağlamında dini inanç ve pratiklerin yaygın olduğu bir evrenden örneklenmiştir.

**Test Methodology:** Bireylerin kendi beyanlarına dayanan öz bildirim (Self-report) ölçüdür.

## Anahtar Kelimeler

Kırgızistan, Dini Psikoloji, Sosyal Tutum, Ölçek Geliştirme, Cronbach Alfa, Faktör Analizi.

## Yazarlar

**Author ORCID Identifier:** Belirtilmemiştir.

**Affiliation Email addresses:** muallayildiz@ankara.edu.tr (Sorumlu Yazar Mualla Yıldız)

**Correspondence Address:** Mualla Yıldız, Ankara Üniversitesi, Türkiye.

## İzinler, Ücret ve Test Yılı

**Test Yılı:** 2018

**İzinler ve Kullanım Ücreti:** Ölçek, akademik ve ticari olmayan araştırma amaçları için kullanılabilir, ancak etik kurallar gereği sorumlu yazar (Mualla Yıldız) ile iletişime geçilmesi ve izin alınması tavsiye edilir. Ölçeğin ticari kullanım hakkında bilgi bulunmamaktadır.

**PDF Kaynağı:** Ölçek geliştirme çalışmasının orijinal makalesine ait PDF dosyası aşağıda belirtilmiştir:

[kirgizlarda-islam-dinine-iliskin-tutum-olcegi-toad.pdf](#)

## Kaynaklar

Ergeshkyzy, A. & Yıldız, M. (2018). Kırgızlarda İslam Dinine İlişkin Tutum Ölçeği geliştirme çalışması. *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi* 6(13),

356-369.

## K?rg?zlarda ?slam Dinine ?li?kin Tutum Ölçe?i Maddeleri

**ÖNEML?:** Ölçe?in maddeleri orijinal kaynakta do?rudan listelenmemi?tir. Maddelere eri?im ve ölçek skorlamas? hakk?nda detayl? bilgi almak için, yukar?da belirtilen 2018 tarihli makalenin tamam?na ba?vurulmas? veya sorumlu yazar ile ileti?ime ge?ilmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM